

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

ЛОЩЕНОВА І.Ф., ВОЛЧЕНКО О.М., НІКІШИНА В.В.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З НАПИСАННЯ КУРСОВИХ,
БАКАЛАВРСЬКИХ ТА МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ
НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 020303 «ФІЛОЛОГІЯ»
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 0203 «ГУМАНІТАРНІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПЕРЕКЛАД»**

МИКОЛАЇВ – 2013

Рекомендовано вченою радою Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського (Протокол № 11 від 28 травня 2013 р.)

Рецензенти:

Ситченко А.Л., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського ;

Коч Н.В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та лінгводидактики Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Лощенова І.Ф., Волченко О.М., Нікішина В.В. Методичні рекомендації з написання курсових, бакалаврських та магістерських робіт для студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 020303 «Філологія» галузі знань 0203 «Гуманітарні науки» спеціальності «Переклад». – Миколаїв, 2013. – 54с.

Методичні рекомендації з написання курсових, бакалаврських та магістерських робіт складені з метою допомогти студентам денної та заочної форми навчання спеціальності «Переклад» опанувати методологію, методику та сучасний інструментарій наукових досліджень у галузі перекладознавства.

ЗМІСТ

Передмова	4
Основні вимоги до курсових, бакалаврських і магістерських робіт	5
1. Загальні положення	5
2. Структура курсової, бакалаврської, магістерської робіт	7
3. Вимоги до змісту курсової, бакалаврської, магістерської робіт ...	7
4. Правила оформлення курсової, бакалаврської, магістерської робіт	12
Методичні рекомендації з написання курсових і дипломних бакалаврських робіт	26
1. Загальні положення	26
2. Вибір теми і тексту для курсової (дипломної) роботи	26
3. Етапи роботи над курсовим (дипломним) проектом	29
4. Композиційна структура дипломної (курсової) роботи	30
5. Представлення дипломної роботи до захисту. Захист дипломної роботи	31
Методичні рекомендації з написання дипломних магістерських робіт. .	34
1. Загальні положення	34
2. Порядок написання дипломної магістерської роботи	36
3. Структура і зміст дипломної магістерської роботи	39
4. Структура і зміст реферату до дипломної магістерської роботи ..	42
5. Захист дипломної магістерської роботи	43
Вимоги до оформлення відгуків та рецензій	47
Додатки	49

ПЕРЕДМОВА

Науково-дослідна робота студентів вищих навчальних закладів є одним з основних чинників підготовки висококваліфікованих фахових перекладачів. Вона є обов'язковим елементом навчального процесу і втілюється в навчальних планах у формі курсових, бакалаврських і магістерських робіт.

Методичні рекомендації з написання курсових, бакалаврських та магістерських робіт складені з метою допомогти студентам денної та заочної форми навчання спеціальності «Переклад» опанувати методологію, методику та сучасний інструментарій наукових досліджень у галузі перекладознавства.

Важлива роль у навчанні студентів-перекладачів приділяється курсовим та кваліфікаційним роботам (бакалаврській, магістерській), що є підсумком вивчення теоретичних і практичних дисциплін, визначених навчальним планом, і мають за мету:

- надати студентам можливості самостійного вибору напрямку дослідження у межах перекладацької діяльності;
- розвивати уміння аналізувати сучасні лінгвістичні процеси та орієнтуватися у різноманітних напрямках перекладознавчих шкіл;
- розвивати уміння та навички аргументованого та логічного висловлення своїх думок;
- сформувати навички публічного виступу й ведення наукової дискусії.

У рекомендаціях подано основні вимоги до курсових, бакалаврських і магістерських робіт: структура, загальні вимоги до оформлення, правила написання, цитування і посилання, вказівки до процедури захисту, зразки необхідних документів. Також запропоновано певний перелік курсових та дипломних робіт, який лише орієнтує на вивчення найактуальніших проблем перекладознавства, не виключаючи ініціативи та власного інтересу студентів.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ, БАКАЛАВРСЬКИХ І МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Під час навчання в університеті студенти виконують навчально-наукові (курсіві) та кваліфікаційні (бакалаврська, магістерська) роботи. Кваліфікаційна робота є формою підсумкової атестації студента за освітньо-кваліфікаційним рівнем. Її захистом перед державною комісією завершується курс навчання в бакалавраті, магістратурі.

1.2. Курсова робота – це самостійна письмова робота реферативно-дослідницького характеру, яка вважається першим кроком студента у самостійному науковому дослідженні. Курсова робота виконується згідно з навчальним планом на одну з тем, запропонованих кафедрою перекладознавства.

1.3. Бакалаврська робота – це самостійне наукове дослідження експериментального або теоретико-прикладного характеру, яке виконується студентами IV курсу. Дипломна робота бакалавра передбачає збір, систематизацію та самостійний аналіз мовних явищ студентом та висновки науково-практичного характеру. Тема дипломної роботи визначається кафедрою перекладознавства відповідно до загальнонаукової проблематики кафедри, затверджується на засіданні кафедри та схвалюється вченою радою факультету іноземної філології.

1.4. Магістерська робота – це завершена наукова робота теоретико-експериментального чи теоретико-прикладного характеру, спрямована на самостійне вирішення певних науково-дослідницьких завдань. Вона виконується всіма магістрантами. Тема магістерської роботи визначається магістрантом за погодженням з науковим керівником відповідно до загальнонаукової проблематики кафедри перекладознавства, затверджується на засіданні кафедри та схвалюється вченою радою факультету іноземної філології.

1.5. Усі охарактеризовані види студентських робіт повинні відповідати певним вимогам щодо їх змісту та оформлення: виділення окремих частин роботи, абзаців, нумерація сторінок, правильне оформлення посилань, виносок, цитат, висновків і списку використаної літератури. Написання зазначених робіт передбачає опрацювання певної кількості наукових першоджерел, збір оригінального ілюстративного матеріалу з газет, журналів, художньої літератури або інших джерел (наприклад, з мереж Інтернету), самостійну систематизацію та аналіз цього матеріалу. Обов'язковим є використання наукової літератури іноземною мовою.

1.6. Назва курсової, бакалаврської або магістерської роботи повинна бути короткою, відповідати спеціальності та суті дослідженої наукової проблеми, вказувати на мету дослідження, його завершеність. У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру («Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» тощо).

1.7. Узагальнюючи наукову інформацію та використовуючи ідеї, розробки вчених, автор курсової, бакалаврської або магістерської роботи обов'язково повинен робити посилання на відповідні джерела, що використовувалися.

1.8. Зміст і результати виконаного дослідження необхідно викладати стисло, логічно, послідовно й аргументовано, дотримуючись норм сучасної української мови.

1.9. Мова написання курсової, бакалаврської і магістерської робіт – державна (українська).

1.10. Бакалаврську або магістерську роботу подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердому переплетенні.

2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ, БАКАЛАВРСЬКОЇ, МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБІТ

Курсова, бакалаврська, магістерська роботи повинні містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності);
- summary (резюме (для бакалаврської і магістерської робіт)).

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ, БАКАЛАВРСЬКОЇ, МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБІТ

3.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш містить найменування вищого навчального закладу; назву факультету та кафедри, де студент виконував роботу; назву роботи; шифр і найменування спеціальності; прізвище, ім'я, по-батькові автора; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника і консультанта, рецензента; місто і рік.

Дипломна робота бакалавра і магістерська роботи може мати другу сторінку титульного аркуша, де зазначається інформація про рішення кафедри щодо рекомендації роботи до захисту, яке підписується завідувачем кафедри, деканом факультету та проректором з науково-методичної роботи.

3.2. Зміст

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів (для бакалаврської і

магістерської робіт), загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та ін.

3.3. Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності)

Якщо в курсовій, бакалаврській або магістерській роботах вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

3.4. Вступ

У вступі розкривається сутність і стан наукової проблеми (завдання), її значущість, підстави та вихідні дані для розробленої теми. Подається загальна характеристика роботи в такій послідовності:

(1) **Актуальність теми.** Шляхом критичного аналізу різних підходів до розв'язання зазначеної проблеми (наукового завдання) обґрунтовуються актуальність і доцільність роботи для відповідної галузі. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Достатньо кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання.

(2) Доцільно визначити зв'язок теми роботи з сучасними науковими напрямами, темами, програмами.

(3) Формулюється **мета і завдання** дипломної роботи. Мета полягає в розв'язанні певної проблеми, а завдання мають бути визначені як конкретні кроки щодо її реалізації.

(4) Визначають **об'єкт і предмет** дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом

дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, винесеної на титульний аркуш як її назва.

(5) Описуються **методи дослідження** з аргументацією необхідності їх застосування для розв'язання визначених завдань. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом.

(6) **Наукова новизна** одержаних результатів подається у вигляді короткої анотації певних наукових положень, запропонованих автором роботи особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, набуло подальшого розвитку). Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено те й те, а сутності та новизни із написаного виявити неможливо.

(7) Інформація про **практичне значення** одержаних результатів подається у вигляді відомостей про конкретне використання здобутих результатів у професійній практичній діяльності. Відзначаючи практичну цінність здобутих результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або масштабів використання.

(8) Якщо автор курсової, бакалаврської або магістерської роботи виступав з доповідями за матеріалами роботи на конференціях, семінарах тощо, у вступі подається інформація про **апробацію результатів** його роботи.

3.5. Основна частина

Основна частина курсової, бакалаврської або магістерської роботи складається з розділів, пунктів і підпунктів. Кожний розділ починається з нової сторінки.

Теоретичні розділи включають аналіз опрацьованої наукової літератури відповідно до завдань дослідження, з'ясовується комплекс дискусійних питань, пропонуються самостійні рішення конкретних дослідницьких завдань, а також певні авторські внески з визначенням перспектив подальших пошуків. Практичні розділи містять опис виконаного дослідницького завдання та розробки навчально-методичних матеріалів, використаних студентом під час навчальної та виробничої практики (для кваліфікаційних робіт). Кожний розділ закінчується стисло викладеними узагальненнями і висновками.

Розділ 1 носить, як правило, теоретичний характер, де дається загальне теоретичне підґрунтя того дослідження, що автор прагне зробити далі; даються посилання на наукові праці, в яких вже розглядалася ця проблема; дається визначення основних понять та категорій проблеми, що розглядається; характеристика основних термінів та визначень, що використовуються; критика праць інших дослідників обраної проблеми; інформація щодо історії розгляду проблеми науковцями; вказується робоча гіпотеза (для кваліфікаційних робіт), тощо.

Розділ 2 та інші розділи, якщо вони передбачені автором, мають практичний характер, де на прикладах, зібраних автором з джерел оригінального ілюстративного матеріалу пропонується доведення робочої гіпотези та доказ тих теоретичних положень, які були окреслені у Розділі 1.

Виклад матеріалу підпорядковується одній провідній ідеї, що визначена автором у формулюванні мети курсової, бакалаврської або магістерської роботи.

3.6. Висновки

Висновки включають найважливіші наукові та практичні результати. У першому пункті висновків має бути чітко визначений стан питання. Далі

розкриваються методи розв'язання наукової проблеми (завдання). У висновках необхідно також наголосити на якісні й кількісні показники здобутих результатів, обґрунтувати їх достовірність, викласти рекомендації щодо їх використання, перспективи та напрямки подальших досліджень обраної теми.

3.7. Список використаних джерел

Список використаних джерел слід подавати одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків (спочатку українською та російською мовами, потім іноземними мовами):
 - а) наукові джерела в алфавітному порядку «кирилицею» (українська, російська, білоруська, болгарська мови, тощо);
 - б) наукові джерела в алфавітному порядку «латиницею» (англійська, німецька, французька, італійська, іспанська мови, тощо);
 - в) джерела написані іншими мовами (арабською, грузинською, японською, китайською, на івриті, тощо) подаються у латинській транслітерації;
 - г) джерела ілюстративного матеріалу (газети, журнали, художні твори, посилання на «сторінки» Інтернету) подаються спочатку кирилицею, а потім латиницею.

У списку наукової літератури повинні переважати новітні видання. Автор роботи відповідає за правильне оформлення бібліографічних посилань і цитат. Бібліографічний опис джерел слід робити відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (зразки див.: Довідник здобувача наукового ступеня. – Київ).

3.8. Додатки

Додатки, якщо вони є, оформляються вільно та можуть містити додаткові тексти для аналізу, словники, глосарії, вправи та методичні матеріали для подальшого використання в навчальному процесі, фотокопії текстів (документів, схем, фотографій), слайди, аудіо та відео записи, диски з

відповідними файлами або інші супутні матеріали. Таблиці, графіки, схеми, винесені в додатках, повинні бути пронумеровані і мати заголовки.

3.9. Summary (резюме)

Резюме – це стисла характеристика наукової чи кваліфікаційної роботи, яка подається іноземною (англійською) мовою. Його призначення полягає в оперативному ознайомленні з методикою дослідження, фактичними результатами і основними висновками наукової роботи. В резюме вказується мета, об'єкт, предмет, завдання, матеріал та методика дослідження, стислий зміст роботи, основні отримані результати та висновки. Завершується резюме комплексом ключових слів і сталих термінологічних сполучень, представлених у тексті резюме, які мають той обсяг смислового навантаження, який чітко співвідноситься з основним змістом даної наукової роботи. Загальна кількість ключових слів – від 3 до 10. Ключові слова подаються у називному відмінку і друкуються в рядок через кому.

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ, БАКАЛАВРСЬКОЇ, МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБІТ

4.1. Загальні вимоги

Курсову, бакалаврську, магістерську роботи друкують комп'ютерним способом на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм).

Для друкування роботи використовують шрифт текстового редактора Word Times New Roman розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Кількість рядків на сторінці 28-30, кількість знаків у рядку – близько 60. Текст друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве поле – 25 мм, верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 15 мм. Абзацний виступ – 1,25 см. Шрифт друку повинен бути чітким, кольору «Авто». Щільність тексту має бути однаковою.

Загальний обсяг курсової роботи (без Додатків і Списку використаної літератури) має становити 20-25 сторінок, бакалаврської дипломної роботи – 40-45 сторінок, магістерської дипломної роботи – 75-80 сторінок.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, пункти та підпункти. Заголовки окремих структурних частин **«ЗМІСТ»**, **«ВСТУП»**, **«РОЗДІЛ»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»**, **«ДОДАТКИ»** друкують великими літерами (напівжирним шрифтом), вирівнюючи по центру. Заголовки пунктів та підпунктів друкують маленькими літерами (напівжирним шрифтом) крім першої великої з абзацного відступу (1,25 см). Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком (за винятком заголовка підпункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаної літератури, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають суцільній нумерації.

4.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який підлягає загальній нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних – номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаної літератури не мають порядкового номера. Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Наприклад:

РОЗДІЛ 2

ЗАСОБИ ПЕРЕКЛАДУ РІЗНИХ ТИПІВ СКОРОЧЕНЬ

Пункти нумерують у межах кожного розділу. Номер пункту складається з номера розділу і порядкового номера пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера пункту повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій пункт другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту. Наприклад:

2.1. Переклад найбільш уживаних сучасних скорочень

Підпункти нумерують у межах кожного пункту. Номер підпункту складається з порядкових номерів розділу, пункту, підпункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий підпункт третього пункту першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підпункту. Підпункт може не мати заголовка.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, вносять до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.», «Мал.» і нумерують послідовно в межах розділу за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга

таблиця першого розділу). Якщо в розділі роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

4.3. Ілюстрації

Ілюструють навчально-наукові (курсіві) та кваліфікаційні (бакалаврська, магістерська) роботи, виходячи з певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту, запобігти невиправданим пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підмалюнковий підпис).

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.» («Мал.»);
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, що виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Основними видами ілюстративного матеріалу в роботі є: креслення, рисунок, схема, фотографія, діаграма, графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де

викладається тема, пов’язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «...як це показано на рис. 3.1».

4.4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць.

Приклад побудови таблиці

Таблиця (номер)

Назва таблиці				
Головка				
Рядки				

Боковик
(заголовки рядків)

Графи (колонки)

Заголовки
граф

Підзаголовки
граф

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують симетрично до тексту. Назву та слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

За логікою побудови таблиці її логічний суб’єкт, або підмет (позначення тих предметів, які в ній характеризуються), розміщують у боковику, головці чи в них обох, а не у прографці; логічний предикат, або присудок, таблиці (тобто дані, якими характеризується підмет) – у прографці, а не в головці чи боковику. Кожний заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожний заголовок рядка в боковику – всіх даних цього рядка.

Заголовок кожної графи в головці таблиці мусить бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф,

одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Боковик, як і головка, потребує лаконічності. Повторювані слова тут також виносять в об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У прографці повторювані елементи, які стосуються всієї таблиці, виносять у тематичний заголовок або в заголовок графи; однорідні числові дані розміщують так, щоб їх класи збігалися; неоднорідні – посередині графи; лапки використовують тільки замість однакових слів, які стоять одне під одним.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою від 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці вносити не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного тому роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини та розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, а в другому – боковик.

Коли текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінювати лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те саме», а далі лапками. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

4.5. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Жодне наукове дослідження не може бути без посилань на наукові (теоретичні) джерела та на джерела ілюстративного матеріалу. Посилання підтверджують наукову аргументацію автора, а їх належне оформлення свідчить про якість проведеного наукового дослідження.

При написанні курсової, бакалаврської або магістерської роботи студент повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в роботі, або на ідеї і висновки, на яких розроблюються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікації. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не входить до останнього видання.

Посилання згідно з сучасними міжнародними стандартами та діючими державними стандартами України слід робити за системою, де вказується прізвище автора, рік видання роботи та, у разі необхідності, сторінки, на яких вміщено згаданий матеріал. Прізвище автора та подальший опис першоджерел у списку літератури у разі використання кирилиці або латиниці даються тією мовою, якою написано першоджерело (тобто українською, російською, англійською, німецькою, французькою тощо), а джерела на мовах з іншими алфавітами подаються латиницею.

Приклади:

Термін «прагматика» може бути замінений терміном «дейктика» (Степанов 1985: 220-224); Найбільш детальне описання семантичних аспектів мовлення можна знайти у роботі Дж. Лайонса (Lyons 1977).

Посилання на праці більш, ніж двох авторів робляться так: (Дорошенко та ін. 1992), (Akmalian, Demers et al. 1995).

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні

необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць з джерела, на яке є посилання в роботі.

Посилання в тексті курсової, бакалаврської або магістерської роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Коли в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передавання інформації» [6, с. 29].

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: Навч. посіб. – К.: KM Academia, 1998. – 192 с.

Рекомендується в основному тексті або у заключних абзацах розділів давати посилання на особисті наукові праці автора роботи (принаймні ті, перелік яких наведено у списку використаної літератури).

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «рис. 1.2».

На всі таблиці роботи необхідно посилатися в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) коли автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – *Л.М.*), (підкреслено мною. – *Л.М.*), (розбивка моя. – *Л.М.*).

Посилання на цитовану літературу внизу сторінки не допускаються. Внизу сторінки (під цифрами або «зірочками») можуть бути наведені виноски, які містять коментарі до головного тексту, або інші зауваження щодо його змісту, які у свою чергу можуть мати посилання на наукові або

ілюстративні першоджерела, що зазначаються у загальному списку літератури.

Всі посилання в тексті студентських робіт повинні бути підтверджені коректним описом наукових джерел у списку використаної наукової літератури.

4.6. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. У список використаної літератури включають не всі роботи, з якими студент ознайомився в процесі бібліографічного пошуку, а лише ті, які цитуються, на які посилаються, які так чи інакше були використані для вироблення концепції. Загальна кількість використаних джерел для курсової роботи має становити не менш 25 позицій, для бакалаврської дипломної роботи – 40-45, для магістерської дипломної роботи – 75.

Літературу в списку розташовують за мовою видання (спочатку мова, якою написана дипломна робота, потім інші), строго в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (якщо на титульному листі монографії або збірника автори не вказані). Класифікація і, відповідно, розташування видань за важливістю або значущістю не допускається. Джерела можна також розміщувати у порядку появи посилань у тексті, у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т.ін. (при цьому враховують відповідність бібліографічному опису вимогам чинного міждержавного стандарту ГОСТ 7.1 – 84).

Приклади бібліографічного опису книги індивідуального автора (одного або двох індивідуальних авторів):

Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 423 с.;

Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 200 с.

В описі книги трьох авторів приводять або прізвище й ініціали (ім'я) автора, вказаного в книзі першим, з додаванням слів «та ін.», або приводять прізвища й ініціали (імена) всіх авторів.

Книги чотирьох і більше індивідуальних авторів описують під заголовком, наприклад:

Справочная книга редактора и корректора: Редакционно-техническое оформление издания / Сост. и общ. ред. А.Э. Мильчина. – М.: Книга, 1985. – 576 с.

Приклад бібліографічного опису роботи, що входить до збірника наукових праць:

Чередниченко О.Д. Міжкультурні аспекти перекладу // Мовні і концептуальні картини світу: Мови, культури та переклад у контексті Європейського співробітництва: Зб. наук. праць. – К., 2001. – С. 485-489.

Приклади бібліографічного опису роботи, опублікованої у періодичному виданні:

Ковалик І.І. Про власні і загальні назви в українській мові // Мовознавство. – 1977. – № 4. – С. 11-18;

Волкодав Т. Вымышленные имена собственные в контексте фэнтэзийного произведения // Электронный научно-культурологический журнал «Relga». – 2006. – № 6 (128) / www.relga.ru.

Приклад бібліографічного опису дисертації:

Гудманян А.Г. Відтворення власних назв у перекладі: Дис. ... д-ра філол. наук. – Ужгород, 1999. – 446 с.

Приклад бібліографічного опису автореферату дисертації:

Мушніна О.О. Граматичні особливості українського перекладу англomовної науково-технічної та художньої прози: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 2006. – 20 с.

Якщо в курсовій або дипломній роботі використана тільки одна або декілька робіт із збірника, рекомендується включати їх в список використаної літератури в алфавітному порядку прізвищ їх авторів, а не заголовків. Якщо в бібліографічному списку фігурують декілька робіт одного і того ж автора, їх розташовують в хронологічному порядку за хронологією публікації.

Як видно з наведених вище прикладів, в бібліографічному описі, як в списку використаної літератури, так і в посиланнях (виносках), слова, що позначають вид видання (книга, журнал, збірник тощо), ні в повній, ні в скороченій формі не уживаються. Замість них ставлять умовно-розділовий знак //. Не беруть в лапки, на відміну від звичайного тексту, заголовки видання (за винятком заголовків-цитат), назву видавництва, заголовки періодичних видань. Незалежно від орфографії об'єкту опису дотримуються сучасних норм орфографії.

Ті ж самі правила застосовують і при описі документів іноземними мовами.

4.7. Додатки

Додатки оформлюють як продовження курсової, бакалаврської або магістерської роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Ілюстрації і таблиці, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д. 1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д.

4.8. Основні вимоги до мовного оформлення наукового тексту

Науковий текст має свою специфіку стосовно текстів інших функціональних стилів, передусім призначенням (проекцією на аудиторію), завданнями, зовнішнім оформленням, мовними особливостями. Кожний тип семантично завершених частин наукового тексту обслуговується певним набором мовних формул:

1. Констатація відомого або наявного: *як відомо; як добре відомо; як стверджує такий-то; давно доведено, що; дослідження у цій галузі; у наш час; останнім часом; свого часу...*

2. Критичний аналіз відомого або наявного. Автор: *розглядає (аналізує; характеризує; доводить; порівнює; підкреслює; посиляється (покликується) на; зупиняється на; розглядає зміст; наголошує на; формулює; виходить з того, що; заперечує; стверджує; критично ставиться до; висуває завдання; підтверджує висновок фактами; пояснює це тим, що; причину цього вбачає в тому, що; вважає, що).*

У роботі: *викладений погляд на; викладені дискусійні твердження, суперечливі, загальновідомі істини, цінні відомості, експериментальні дані; зроблено спробу довести; наведено переконливі докази; враховано; взято до уваги; звернуто увагу; сутність зводиться до цього, що; необхідно підкреслити, що; потрібно схвалювати, погоджуватися, поділяти погляд, визнавати здобутки, дотримуватися тієї самої думки, зазначати, виявляти недоліки, критикувати, заперечувати, спростовувати, випускати з уваги, суперечити фактами; можна погодитися з твердженням; одним із найвизначніших досягнень є; загальноприйнято; звичайно; особливо слід зазначити.*

3. Обґрунтування: *актуальною залишається проблема; більшість публікацій стосується; ніде не порушується питання про; привертає увагу*

той факт, що; найбільша складність полягає в тому, що; назріла необхідність; пропонується новий підхід (метод); метою розробки є...

4. Опис нового: у роботі описано, запропоновано, є можливість; перевага цих моделей у тому, що; експерименти підтверджують...

5. Прогноз щодо застосування нового: це забезпечує такі основні можливості, ефективне застосування; дає змогу підвищити надійність, успішно використовувати; експерименти показали високу надійність.

Таблиця 4.8.1.

**Стереотипні одиниці (мовні формули) для вираження певного значення
(за Н. Непийводою)**

Мета висловлювання	Мовні конструкції
Наголосити на чомусь, привернути увагу до важливих моментів	<i>Особливо важливо вказати тут на те, що; розгляньмо (розглянемо) тепер приклад; перейдімо (перейдемо) до питання...</i>
Висловити оцінку (впевненість або сумнів)	<i>Очевидно; очевидно, що; зрозуміло; ясна річ; напевно; напевне; без сумнівів; безперечно; не викликає сумнівів факт; не потребує доведення; цього цілком досить, щоб довести; звичайно; можливо; мабуть...</i>
Пояснити, уточнити, виділити щось	<i>Наприклад; зокрема; а саме; тільки; навіть; точніше кажучи; іншими словами; причому; крім того; ось це; справа у тому; тобто; йдеться про те, що...</i>
Узагальнити, дійти висновку	<i>Отже; словом; зрештою; що й треба було довести; можна зробити висновок про; можна дійти висновку про те, що; є підстави стверджувати; на закінчення; на основі цього; ми переконуємося в тому, що; зі сказаного випливає; ці дані засвідчують про те, що...</i>
Розчленувати інформацію	<i>По-перше; по-друге; з одного боку; з іншого боку; отже...</i>
Вказати на час, послідовність	<i>Тепер; тоді; потім; передусім; перш ніж; почнімо з того, що; ще раз повернемося; пізніше; на закінчення; на завершення...</i>
Поеднати частини інформації	<i>І також; при цьому; до речі; крім того; водночас; між іншим; цікаво зазначити; інакше кажучи; як було вже сказано; згідно з цим; відповідно до цього...</i>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ КУРСОВИХ І ДИПЛОМНИХ БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ

1. Загальні положення

Дипломна робота – важливий етап в підготовці фахівця. Це підсумок його наукової і навчальної діяльності в стінах університету і одночасно показник його професійної і наукової зрілості, здібності до творчої роботи в умовах безперервної освіти і самоосвіти. Тому організації роботи студента над дипломною роботою (проектом) надають велике значення.

Дипломна (курсова) робота повинна продемонструвати не тільки знання лінгвістики і теорії перекладу, наявність необхідних фонових знань і практичне володіння прийомами перекладу, але і в першу чергу бути самостійним науковим дослідженням. Тому до неї пред'являють ті ж високі вимоги, як і до будь-якої наукової роботи, з погляду методології і методики наукового дослідження.

В процесі роботи студент на практиці знайомиться із закономірностями теоретичного мислення, з основними етапами, принципами організації і методикою проведення наукового дослідження, систематизації, класифікації й оцінки наукових фактів, з правилами узагальнення й оформлення результатів дослідження.

За навчальним планом курсова і дипломна роботи складають єдине ціле. Курсову роботу розглядають як свого роду проміжний результат роботи над темою.

Курсова робота входить до навчального плану студентів третього і четвертого курсів (6 і 7 семестри), дипломну роботу бакалавра захищають після закінчення четвертого курсу (8 семестр).

2. Вибір теми і тексту для курсової (дипломної) роботи

До роботи над курсовим (дипломним) проектом студент приступає відразу ж після початку відповідного курсу навчання, коли тема роботи

проходить затвердження на Раді факультету. Тому вибрати і сформулювати тему дослідження необхідно в кінці минулого курсу.

До цього часу студенти вже прослухали курси теоретичних дисциплін з перекладу та спецкурси з деяких його окремих аспектів, що значно полегшує вибір круга проблематики, який їх цікавить. Необхідно, проте, враховувати один момент, який часто породжує чималі труднощі. Як правило, тема дипломної (курсової) роботи присвячена дослідженню певної теми на матеріалі конкретного перекладу. Інакше кажучи, виконаний переклад повинен містити ті мовні явища, розгляду яких присвячено дослідження. Проте підібрати текст із виконаним його перекладом під наперед сформульовану конкретну тему деколи буває дуже важко. Тому на практиці звичайно спочатку вибирають текст стилю і жанру, яким віддається перевага, здійснюють його перекладацький аналіз, виділяють характерні для нього особливості і лише після цього формують тему дослідження.

Дипломна робота може і не включати перекладу. В цьому випадку вона, як правило, повинна бути теоретичним дослідженням з проблем перекладу, порівняльної лінгвістики, порівняльного аналізу перекладів або лексикографії. В останньому випадку предметом дослідження служать двомовні словники, принципи їх складання, технічний і науковий апарат, розвиток значень і відтінків значень слів, невраховані словниками значення, терміни тощо.

Тема дослідження може бути сформульована студентом самостійно (згодом її уточнюють разом з науковим керівником) або вибрана із затвердженого списку тем, запропонованих викладачами кафедри. В останньому випадку відповідний текст або пропонується викладачем разом з темою, або – що на практиці буває частішим – студент стикається з вже згаданою складністю пошуку необхідного тексту. Як правило, пошук у визначенні круга інтересів, виборі жанру і типу перекладу при необхідності може надати викладач, який читав відповідний теоретичний або прикладний

курс, а також будь-який інший викладач на прохання студента або за рекомендацією кафедри.

Тема дипломної (курсової) роботи може бути або науково-дослідницькою, тобто присвячена невивченому або маловивченому питанню лінгвістичної науки, або навчальним дослідженням. В останньому випадку вибрана як тема дипломної роботи лінгвістична проблема в науковому плані може бути достатньо вивченою, але в навчальних цілях вона вибирається як об'єкт дослідження для навчання студента методології й методиці наукового пошуку. Само собою зрозуміло, що не тільки в першому, але і в другому випадку бажано, щоб в роботі був елемент новизни: висунута нова проблема, яка ще не отримала достатнього освітлення в науковій літературі, встановлені нові зв'язки між відомими лінгвістичними явищами, виявлені нові ракурси вже відомої проблеми, загальної або окремої, тощо.

Дослідження того чи іншого лінгвістичного явища повинне здійснюватися в перекладацькому контексті, тобто супроводжуватися встановленням закономірностей його врахування при перекладі з мови оригіналу на мову перекладу.

Вдало вибрана і добре сформульована тема не тільки полегшує працю студента. Згодом вона може послужити базою для більш поглиблених наукових досліджень, якщо випускник вибере для себе наукову або науково-педагогічну дорогу. Але і в інших сферах діяльності сучасний працедавець все частіше і частіше вимагає від кандидата на заміщення вакантної посади не тільки диплом, але й додаток до нього з вказівкою теми курсової і дипломної роботи, а в окремих випадках – навіть повної виписки із залікової книжки. Про це майбутньому фахівцеві слід знати і пам'ятати.

Вибір тексту для практичного дослідження вимагає особливої відповідальності. Можна сказати, що від того, буде він вдалий чи ні, значною мірою залежить успіх всієї роботи. Теоретично для цієї мети придатний будь-який текст, що має якісний переклад українською мовою. Це необхідно тому, що він призначений служити джерелом

емпіричних даних для теоретичного дослідження і узагальнень, а об'єктивні висновки можна зробити тільки на основі доброякісного лінгвістичного матеріалу. Можна взяти і декілька текстів різних функціональних стилів, треба тільки пам'ятати, що у всіх них повинно бути присутнім те лінгвістичне явище, яке ляже в основу теоретичної, а також дослідницької частин.

3. Етапи роботи над курсовим (дипломним) проектом

Працювати над курсовим (дипломним) проектом слід рівномірно протягом всього року. По-перше, деканатом і випускаючою кафедрою встановлені терміни проміжного контролю. Студенти, що не виконали необхідного об'єму робіт до встановленого терміну, як правило, не допускаються до екзаменаційної сесії. По-друге, невчасне виконання роботи може порушити встановлений індивідуальним планом графік роботи наукового керівника і тоді він через об'єктивні обставини не зможе перевірити її у встановлені терміни (з тим же результатом для студента).

На початковому етапі студент повинен скласти попередню бібліографію наукових робіт за вибраною темою. Завдання це трудомістке і вимагає чималих витрат часу на роботу в бібліотеках, де необхідно провести бібліографічний пошук. Його мета – загальне знайомство з літературою, що є за даною темою, різними аспектами проблеми, відбір літератури для подальшого вивчення тощо. Рекомендується ознайомитися також з літературою з аналогічної і суміжної тематики, що стосується інших мов. Спостереження, що містяться в ній, і узагальнення можуть виявитися корисними при дослідженні тих же або схожих явищ в мові, що вивчається.

Наступний етап роботи – аналітичне вивчення відібраного наукового матеріалу (аналітичне читання). На цьому етапі загальну концепцію, сформульовану на стадії написання курсової роботи,

доцільно розвернути в детальний тезовий план теми (не плутати з планом дипломної роботи, інакше кажучи, з її загальною композиційною структурою).

Відібраний емпіричний матеріал (приклади) краще виписувати на окремі пронумеровані картки з вказівкою сторінок оригінала і перекладу. Такими картками легше оперувати, якщо виникає необхідність перенести приклад з одного розділу в іншій або поміняти його місцями з іншим прикладом.

Після того, як матеріал вивчений і зроблені необхідні виписки, – обов'язково із вказівкою джерела! – можна приступати до написання теоретичної частини.

4. Композиційна структура дипломної (курсової) роботи

Структурно дипломна робота, як правило, складається з теоретичної частини, практичної частини (практичне дослідження) і, при необхідності, додатків у вигляді таблиць, діаграм, графіків, глосаріїв, покажчика імен тощо.

Бажано, щоб практична частина роботи була забезпечена передмовою, що містить відомості про автора твору оригіналу, його місце в національній і світовій літературі, характерних особливостях його творчості.

Теоретична частина, у свою чергу, складається зі вступу, основної частини, висновку (висновків) і бібліографії (списку використаної літератури).

У вступі обґрунтовують вибір теми, важливість вибраної проблеми з теоретичної і практичної точок зору, освітлюють її стан (тобто в якому ступені вона розроблена в науковій літературі, які роботи присвячені їй безпосередньо, в яких з них вона зачіпається тільки побічно тощо). Тут же дають історичний огляд наукової літератури за даною темою, її оцінку й особливості, по можливості, відзначають, які аспекти

потребують подальшої розробки, формулюють цілі, завдання і межі дослідження, тобто круг питань, на які треба дати відповідь. Якщо якісь аспекти проблеми виводяться за рамки дослідження, це спеціально обумовлюють і мотивують.

В основній частині, яка, у свою чергу, може структурно ділитися на дрібніші компоненти (розділи, пункти, підпункти), з погляду поставлених у вступі завдань аналізують і узагальнюють емпіричний матеріал (приклади). Головну увагу в цій частині роботи приділяють аналізу різних підходів до трактування даного явища у різних авторів, виявленню критеріїв, які кладуться або можуть бути покладені в основу його наукової класифікації. Зміст цієї частини роботи у жодному випадку не повинен зводитися тільки до коментування окремих випадків перекладу. Конкретні приклади функціонування того або іншого явища при перекладі слід використовувати виключно для ілюстрації і підкріплення (або спростування) тієї або іншої теоретичної тези.

Слід звернути увагу на те, щоб між розділами основної частини – як, втім, і всіх інших – існували логічний зв'язок і природний перехід.

Висновки повинні містити інформацію, що відповідає тим цілям і завданням, які були сформульовані у вступі.

5. Представлення дипломної роботи до захисту. Захист дипломної роботи

Терміни завершення основних етапів дипломної роботи встановлюють за узгодженням з науковим керівником. Разом з тим слід мати на увазі, що деканат встановлює терміни рубіжного контролю за роботою студента і мінімальний відсоток виконання роботи, необхідний для того, щоб студент був допущений до весняної екзаменаційної сесії. Цей чинник при плануванні роботи необхідно обов'язково враховувати.

Повністю готову дипломну роботу подають для перевірки науковому керівникові до початку весняної екзаменаційної сесії. Перевірена робота

повертається авторові для доопрацювання і/або остаточного оформлення. Остаточно оформлену роботу у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердому переплетенні з висновком наукового керівника про допуск до захисту подають на кафедру не пізніше 10 травня. Студенти, які не здали дипломної роботи до зазначеного терміну, не допускаються до державних іспитів.

По кожній дипломній роботі кафедра наперед призначає рецензента (опонента), який надає розгорнений письмовий відгук про роботу.

Відгук рецензента, як правило, включає оцінку актуальності теми, правильності плану, наявності, глибини й об'єктивності аналізу наукової літератури за темою, чітко сформульованих цілей, завдань і меж дослідження, повноти розкриття теми, наявності або відсутності наукової класифікації даних явищ, правомірності використовуваних критеріїв, логічності викладу, переконливості й обґрунтованості висновків, їх застосування в практиці перекладу, об'єму бібліографії, правильності оформлення роботи. Наприкінці рецензії дається загальна оцінка роботи.

Автор роботи має право завчасно, до дня захисту, ознайомитися з відгуком рецензента для підготовки до захисту.

Захист дипломної роботи відбувається на засіданні державної екзаменаційної комісії (ДЕК). На вступну промову, яку готують наперед, найчастіше письмово, і, як правило, погоджують з науковим керівником, дипломантові відводиться 10-15 хвилин. В ній він знайомить присутніх з мотивами вибору теми, методами роботи, стислим її змістом, висновками та їх обґрунтуванням. При цьому їм можуть використовуватися наперед підготовлені схеми, графіки, діаграми та інший ілюстративний матеріал. Після вступної промови члени ДЕК і всі присутні мають право ставити дипломантові запитання, що стосуються теми дослідження, суміжних проблем або зробленого ним практичного дослідження. Відповіді на запитання повинні бути короткими, чіткими і по суті. Після цього слово надають офіційному рецензентові або, у разі відсутності останнього,

зачитують його відгук. Дипломант має право в завершальному слові відповісти на зауваження рецензента, роз'яснити свою точку зору, дати пояснення з приводу відмічених недоліків або зауважень.

Після захисту кожного дипломанта або, що буває частішим, після захисту останнього з призначених на цей день члени ДЕК на закритому засіданні, на якому мають право бути присутніми науковий керівник і рецензент, обговорюють підсумки захисту роботи кожного дипломанта. При цьому враховують не тільки думку рецензента, але й продемонстроване дипломантом уміння чітко формулювати та аргументувати свої думки, вести наукову і професійну дискусію. Роботу оцінюють за шкалою оцінювання ECTS. Державна екзаменаційна комісія може спеціально відзначити ту або іншу дипломну роботу за наявність в ній особливих достоїнств, а дипломанта – за проявлені при захисті якості. За підсумками захисту випускаюча кафедра може рекомендувати дипломанта до продовження освіти в аспірантурі (рішення кафедри підлягає затвердженню Радою факультету).

Кожна дипломна робота зберігається в архіві кафедри протягом встановленого терміну зберігання.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ ДИПЛОМНИХ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

1. Загальні положення

Дипломна магістерська робота є завершальним етапом навчання студентів на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Вона є підсумком виконання магістерської програми та відображає вміння студента, що здобуває ОКР «магістр» самостійно вести науковий пошук та вирішувати наукові завдання.

Дипломна робота – це самостійне наукове дослідження експериментального або теоретико-прикладного характеру, яке виконується студентами. У дипломній роботі розглядається певна наукова або науково-практична проблема, узагальнюються та критично осмислюються теоретичні основи дослідження, обґрунтовуються його мета і конкретні теоретичні і практичні завдання, визначається методика дослідження, аналізується конкретний фактичний матеріал, узагальнюються основні результати дослідження, його новизна і теоретичне й практичне значення, акцентується увага на авторських версіях розв’язання нових наукових проблем. Виконання дипломної роботи – це творчий процес, зорієнтований на:

- розширення парадигми теоретичних знань студентів з проблем, що є об’єктом дослідження;
- коректну систематизацію й аналіз сучасних аргументованих наукових рішень теоретичних і практичних завдань;
- поглиблення знань студентів із суміжних наук;
- розвиток умінь застосовувати засвоєнні знання при вирішенні конкретних наукових завдань;
- удосконалення вмінь самостійної роботи студентів з науковою літературою;
- формування вмінь самостійно організовувати проведення фахових експериментальних етапів наукового дослідження.

Дипломна магістерська робота являє собою самостійне, оригінальне, закінчене наукове дослідження з перекладознавства, має внутрішню єдність та містить сукупність теоретичних і практичних положень, висновків і рекомендацій, що пропонуються для публічного захисту у Державній екзаменаційній комісії (ДЕК) для отримання кваліфікації зі спеціальності «Переклад».

Метою написання дипломної магістерської роботи є:

- поглиблення й розширення теоретичних і практичних знань з вибраного напрямку спеціалізації в галузі перекладознавства, а також уміння застосувати їх при вирішенні конкретних практичних завдань;
- пошук сучасних наукових досягнень у сфері перекладознавства, уміння їх самостійно застосовувати при розв’язанні прикладних проблем.

Представлена до захисту дипломна магістерська робота повинна показати вміння автора коротко, логічно та аргументовано викладати матеріал і передбачає:

- науковий пошук та визначення теоретичних основ проблеми, яка розглядається;
- систематизацію, закріплення та розширення теоретичних та практичних знань з перекладознавства та їх застосування при вирішенні конкретних науково-дослідницьких завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методикою наукових досліджень при вирішенні перекладацьких проблем;
- узагальнення результатів дослідження та обґрунтування висновків і рекомендацій щодо удосконалення діючих методик;
- виявлення підготовленості студента до самостійної роботи у навчальній, практичній або науково-дослідницькій діяльності.

При написанні дипломної магістерської роботи необхідно використовувати як загальнонаукові методи теоретичного узагальнення (методи діалектичної й формальної логіки), так і специфічні лінгвістичні методи.

Дипломна магістерська робота виконується індивідуально за затвердженою тематикою, яка розробляється та затверджується кафедрою перекладознавства. Як правило, основу дипломної магістерської роботи складає консультаційний проект з розв'язання конкретного наукового завдання.

Робота повинна відповідати таким вимогам:

- 1) виконуватися на конкретних матеріалах, зібраних протягом практик, які проходить студент за період навчання в університеті;
- 2) містити розроблені студентом реальні пропозиції, які ДЕК могла б рекомендувати до впровадження;
- 3) результати роботи можна було б включити до наукового звіту кафедри;
- 4) з теми дипломної магістерської роботи студенту необхідно мати одноосібну публікацію та виступ на науково-практичній конференції.

2. Порядок написання дипломної магістерської роботи

Магістр – це найвищий освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра здобув поглиблені спеціальні знання, має певний досвід їх застосування для вирішення професійних та наукових завдань у практичній діяльності.

Державна атестація магістра передбачає захист магістерської роботи.

Типова схема послідовних етапів написання магістерської роботи:

- (1) вибір та затвердження теми (на засіданні кафедри та наказом по університету);
- (2) складання, узгодження з науковим керівником та затвердження завідувачем кафедри індивідуального завдання на виконання дипломної магістерської роботи;
- (3) критичний аналіз нормативної бази інформації та спеціальної літератури з проблем, що розглядаються;
- (4) збір, обробка, систематизація і науковий аналіз фактичної інформації, яка міститься у літературних джерелах та електронних ресурсах;
- (5) формулювання висновків на основі наукової аргументації;

- (6) обґрунтування рекомендацій і пропозицій, спрямованих на удосконалення та підвищення ефективності перекладацької діяльності;
- (7) написання першого варіанту роботи та представлення його керівнику;
- (8) усунення недоліків, внесення доповнень, написання остаточного варіанту роботи та її оформлення;
- (9) подання роботи на кафедру для попереднього захисту;
- (10) зовнішнє рецензування;
- (11) подання роботи на кафедру;
- (12) захист дипломної магістерської роботи на засіданні ДЕК.

Орієнтована тематика дипломних магістерських робіт наведена у додатку.

Вибору теми передуює ознайомлення зі спеціальною літературою з проблем перекладознавства. Важливим є вивчення інформаційних видань: бібліографічних, реферативних та оглядових з метою економії часу дослідника.

Актуальність теми обґрунтовується описом і оцінкою сутності проблемної ситуації за дослідницьким напрямом.

Мета магістерської роботи визначає загальну стратегію наукового дослідження та конкретний напрямок наукового пошуку. Формування мети супроводжується визначенням конкретних завдань, які передбачається вирішити відповідно до поставленої мети. Одночасно формулюється наукова новизна і практична значущість результатів дослідження, тобто робоча гіпотеза.

Вибір рішень – це завдання студента, який як автор роботи відповідає за їх прийняття, правильність отриманих результатів та достовірність представленої інформації, а керівник направляє студента та допомагає оцінити можливі варіанти рішень.

Пошук літературних джерел здійснюється за допомогою бібліотечних каталогів, реферативних журналів, бібліографічних довідників, засобів Інтернету. В процесі підготовки до написання дипломної магістерської

роботи підбираються і вивчаються літературні джерела, складається бібліографія. Особливу увагу необхідно приділити періодичним виданням і засобам Інтернету, де оперативно публікуються результати наукових досліджень спеціалістів.

Методика вивчення літературних джерел як основа наукового дослідження у дипломній магістерській роботі залежить від характеру та індивідуальних здібностей студента – загальноосвітнього рівня, його спеціальної підготовки, ерудиції та інших якостей. Проте доцільно дотримуватись загальних правил обробки літературних джерел. Спочатку потрібно ознайомитись з основною літературою (підручниками, науковими статтями, монографіями), а потім з прикладною. Ознайомлення з літературою включає огляд змісту, ознайомлення з вступом та анотацією. Розділи, які мають особливе значення для дослідження проблеми ретельно обробляються з точки зору наявності в них ідей і пропозицій для вирішення проблемних питань.

Аналітичний огляд літературних джерел є основою для складання плану роботи і методики дослідження. Самостійно складений план обговорюється з керівником, при необхідності уточнюється і затверджується ним.

Написання тексту роботи здійснюється відповідно до плану на основі критичного аналізу нормативної інформації та спеціальної літератури згідно з проблемою, яка досліджується, а також обробленої та систематизованої фактичної інформації. В тексті наводяться необхідні аналітичні розрахунки, обґрунтовуються пропозиції та рекомендації, формулюються висновки.

Для захисту дипломної магістерської роботи необхідно:

- а) провести апробацію матеріалів дослідження (виступ на наукових конференціях та опублікована наукова стаття);
- б) отримати відгук наукового керівника;
- в) отримати зовнішні рецензії, рішення кафедри перекладознавства про допуск до захисту.

3. Структура і зміст дипломної магістерської роботи

Дослідження за темою дипломної магістерської роботи розпочинаються зі складання плану. При розробці плану необхідно виходити з того, що виконання окремих розділів і підрозділів слід розглядати з позиції розкриття теми в цілому. Тому структура плану має бути логічною, всі питання повинні бути взаємопов'язані.

У загальному вигляді дипломна магістерська робота повинна мати таку структуру:

- Титульний аркуш;
- Завдання на дипломну магістерську роботу;
- Зміст;
- Перелік умовних значень (у разі потреби);
- Вступ;
- Основна частина;
- Висновки та пропозиції;
- Список використаних джерел;
- Додатки.

Матеріал теми дипломної магістерської роботи розміщується відповідно її структури.

У вступі необхідно:

1) Стисло обґрунтувати актуальність обраної теми. Шляхом критичного аналізу різних підходів до розв'язання зазначеної проблеми (наукового завдання) обґрунтовуються актуальність і доцільність роботи для галузі перекладознавства;

2) Визначити місце обраної теми в сучасних дослідженнях, рівень її розробки з переліком вчених та основних робіт, які вони написали. Доцільно визначити зв'язок теми дипломної роботи з сучасними науковими напрямами, темами, програмами;

3) Окреслити предмет та об'єкт дослідження;

- 4) Сформулювати головну мету і поставити завдання дослідження, що розкривають зміст роботи;
- 5) Визначити методологічні прийоми дослідження, які будуть використані при рішенні поставлених завдань;
- 6) Визначити наукову новизну дослідження;
- 7) Обґрунтувати практичну значущість обраної теми магістерської роботи;
- 8) Вказати інформаційну базу дослідження;
- 9) Перелічити напрямки апробації роботи.

Як зразок рекомендовано використовувати структуру вступної частини автореферату кандидатської дисертації.

Основна частина магістерської роботи складається з розділів, пунктів і підпунктів. Кожний розділ починається з нової сторінки. У розділах основної частини подається аналіз літератури з визначеної проблеми, що розглядається; методи, методики, прийоми, що використовуються для розв'язання завдань цього розділу; відомості про проведені теоретичні й/або експериментальні дослідження; коротке узагальнення результатів дослідження, що представлені в розділі.

Основна частина складається з двох (або більше) розділів. Перший – теоретичний – розглядає загальні підходи до досліджуваної теми з використанням різноманітних літературних джерел. Другий (та інші) розділи носять аналітико-дослідницький та проектно-рекомендаційний характер. Вони містять матеріал проблемного чи дискусійного характеру, а також аргументовану позицію автора роботи, наукову новизну розкриття теми дослідження із застосуванням сучасних методик, власні методичні розробки з апробацією на матеріалах науково-практичних конференцій, конкретні реальні пропозиції для вирішення проблеми.

У першому розділі розкриваються науково-теоретичні основи проблеми, яка є предметом дослідження магістерської роботи. Він містить теоретичне обґрунтування, сутність, значення, класифікаційні

характеристики, історію та сучасні тенденції предмета дослідження, методологічні підходи. Історія та сучасні тенденції предмета дослідження повинні мати певні елементи наукової новизни, обґрунтування власної позиції.

За допомогою прийому наукового дослідження – аналізу, надаються класифікаційні характеристики об'єкту дослідження як складної системи. Характеризується кожний елемент системи. Автор самостійно моделює найбільш раціональну систему класифікації за окремими ознаками. Огляд спеціальної наукової літератури доцільно викласти у формі таблиці.

За допомогою методу наукового пізнання – синтезу, будується матриця взаємозв'язку різних класифікаційних ознак. Об'єкт дослідження вивчається як цілісне явище.

Здійснюючи огляд спеціальної літератури, студент опрацьовує сучасну вітчизняну та іноземну літературу за темою магістерської роботи. Систематизація інформації може здійснюватись у формі таблиці, яка повинна включати не менше 40 позицій і розташована в додатках до дипломної магістерської роботи.

Необхідно виявити науковий рівень та повноту розробки теми. Рекомендується критично оцінювати публікації вітчизняних та зарубіжних авторів.

Висновком розділу повинно стати обґрунтування методики проведення дослідження, окреслення його напрямків.

Другий розділ носить науково-практичний характер, де на прикладах, зібраних автором з джерел оригінального ілюстративного матеріалу пропонується доведення робочої гіпотези та доказ тих теоретичних положень, які були окреслені у першому розділі.

У висновках підводять підсумки дослідження, формулюють та обґрунтовують пропозиції, визначаючи їх вагомість для удосконалення практики та розв'язання проблем. Висновки нумерують за кількістю написаних параграфів.

Висновок починається з невеликої преамбули (вступу).

Кожен висновок повинен узгоджуватися з метою та завданнями дипломної магістерської роботи та структурно містити констатуючу та конструктивну частини.

При формулюванні висновків бажано уникати стилю рецензента.

Зміст роботи треба викладати лаконічно, не припускаючи повторень та непотрібних відступів від основної теми, які перенавантажують текст описами та довгими викладками.

Дипломна магістерська робота повинна бути написана чітко, без пропусків та скорочень слів. Необхідно домагатися рівномірного викладання матеріалу в розділах, а в середині розділів – за параграфами (пунктами та підпунктами). Деякі відхилення в обсязі певних параграфів припускаються, але не рекомендується, щоб обсяг одного розділу перевищував 50% загального обсягу роботи.

Рекомендований обсяг дипломної роботи – 75-80 стор. (у т. ч. обсяг таких складових, як вступ, висновки та пропозиції рекомендований до 6-7 стор.) Допускається відхилення у межах +10%. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти розкриття теми роботи, а саме:

- окремі первинні документи;
- аналітичні (розрахункові) таблиці;
- діаграми, графіки;
- опис алгоритмів і програм розв’язання завдань на ПК, які розроблені у процесі роботи над дослідженням;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки оформлюються як продовження роботи. Розташовуються у послідовності їх появи у тексті дипломної магістерської роботи.

4. Структура і зміст реферату до дипломної магістерської роботи

Завершальним етапом виконання дипломної магістерської роботи є написання реферату, який повинен достатньо ґрунтовно розкривати її зміст. Реферат складається із загальної характеристики магістерської роботи, тобто інформації щодо структури роботи (кількості розділів, додатків, ілюстрацій, таблиць, використаних джерел; обсяг у сторінках), основного змісту (за розділами), висновків та анотації (резюме).

В анотації, обсяг якої складає до 800 знаків, зазначається прізвище та ініціали студента, назва дипломної роботи, основний зміст та результати дослідження, ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у дипломній магістерській роботі). Кількість ключових слів – 5-7.

Анотація має бути написана українською, російською та англійською мовами.

5. Захист дипломної магістерської роботи

5.1. Підготовка дипломної магістерської роботи до захисту та його організація

До захисту дипломної магістерської роботи допускаються студенти, які успішно склали заліково-екзаменаційну сесію, завершили переддипломну практику та захистили звіт з неї, опублікували наукову статтю.

Завершену та належним чином оформлену роботу магістр подає науковому керівникові для перевірки змісту, структури та оформлення роботи у строки, визначені у завданні на виконання дипломної магістерської роботи, але не пізніше 15 днів до засідання державної екзаменаційної комісії (ДЕК) із захисту дипломної магістерської роботи.

Дипломна магістерська робота має бути обов'язково рецензована. Рецензентами можуть бути фахівці-практики, науковці, викладачі іншої кафедри університету.

На кафедру студенти здають:

- (1) дипломну магістерську роботу у твердому переплетенні і заповнене завдання зі всіма підписами та висновком наукового керівника;

- (2) зовнішню рецензію науковця іншого вищого навчального закладу чи іншої кафедри університету;
- (3) відгук керівника дипломної магістерської роботи.

При рецензуванні дипломної роботи рекомендується визначити:

- а) новизну постановки і розробки питання; б) використання сучасних методів дослідження; в) аргументованість висновків і обґрунтованість пропозицій; г) особисту участь студента у теоретичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення / ідеї методики; д) вміння магістранта чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його тощо. Рецензії надаються письмово і повинні містити загальний висновок щодо рекомендації до захисту.

За рішенням кафедри здійснюється попередній захист магістерських робіт. Студенти, дипломні роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно допускаються до захисту на засіданні ДЕК. Дипломна робота має бути представлена ДЕК не менш ніж за три дні до захисту.

Якщо робота не допущена до захисту, питання вирішується на засіданні кафедри, де заслуховується пояснення студента, а також надається висновок наукового керівника.

Захист магістерської роботи відбувається прилюдно на засіданні державної екзаменаційної комісії МНУ імені В.О. Сухомлинського. Студент готує виступ (доповідь) на 10-15 хвилин та необхідний ілюстративний матеріал у вигляді таблиць, графіків, схем, слайдів, які висвітлюють результати дослідження, узагальнення та пропозиції. Зміст і якість ілюстративного матеріалу, а також підготовлену доповідь студента попередньо перевіряє науковий керівник.

Доповідь повинна бути стислою і змістовною. На початку потрібно назвати тему магістерської роботи, охарактеризувати її актуальність та об'єкт дослідження. Більшу частину доповіді необхідно приділити розкриттю сучасного стану вузлових питань роботи, суті заходів, запропонованих магістром для усунення недоліків та оцінити вірогідну ефективність

пропонованих рекомендацій. Під час доповіді треба використовувати ілюстративний матеріал, пояснюючи його зміст членам комісії та присутнім на захисті роботи. Демонстрацію ілюстративного матеріалу доцільно проводити за допомогою слайдоскопа, графопроектора чи мультімедіа.

Після доповіді студенти відповідають на запитання членів комісії, а також присутніх на захисті. Голова ДЕК оголошує присутнім висновок наукового керівника, зміст зовнішніх рецензій та довідки про впровадження результатів дослідження.

5.2. Загальні критерії оцінювання дипломної магістерської роботи

Дипломна магістерська робота автора має продемонструвати: вміння логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати статистичні методи для аналізу проблем, опановувати сучасні методи наукового дослідження, проводити експерименти; навички робити власні узагальнення і висновки та вміння працювати з літературними джерелами.

Критеріями оцінювання дипломної роботи магістра є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану;
- науковість стилю викладання;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно державних стандартів (при значних відхиленнях від встановлених вимог робота може бути взагалі не допущена до захисту або це суттєво вплине на загальну оцінку).

Дипломна магістерська робота повинна бути написана літературною мовою, без зловживань: науковими термінами (які транслітеровані з іноземних мов); цитатами, запозиченими із статей, монографій, підручників та з мережі Інтернет. Вона не повинна мати компілятивний характер.

Дипломна магістерська робота з ознаками плагіату рішенням державної екзаменаційної комісії знімається з розгляду, виставляється незадовільна оцінка, а захист нової (на іншу тему) можливий не раніше ніж через рік.

Оцінюючи дипломну роботу, комісія враховує не лише якість самого наукового дослідження, його наукову новизну, практичну значимість, вміння захистити сформульовані положення та висновки, а й відповідність оформлення встановленим вимогам.

Дипломна магістерська робота, в якій розкрито тему, прореферовано використані джерела, здійснено аналіз певної інформаційної бази даних, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище, ніж «задовільно».

Робота, в якій зроблено власну оцінку використаних джерел, самостійно проаналізовано підібраний інформаційний матеріал, зроблені висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на «добре».

Робота, в якій зроблено власну оцінку різноманітних джерел, використані кількісні методи дослідження, побудована формалізована модель проблеми, зроблені власні дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовані висновки та обґрунтовані пропозиції, а студент опублікував результати наукового дослідження у наукових виданнях або матеріалах наукових конференцій, може бути оцінена на «відмінно».

Оцінюється дипломна магістерська робота за шкалою ECTS. Рішення щодо підсумкової оцінки приймається більшістю голосів членів ДЕК за результатами публічного захисту з урахуванням висновків наукового керівника та рецензентів.

Студент, який не захистив у затверджений строк дипломну магістерську роботу, має право на повторну атестацію в наступний термін роботи ДЕК протягом трьох років після закінчення університету. У випадку, коли захист дипломної магістерської роботи визнається незадовільним, ДЕК встановлює, чи може студент подавати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен підготувати дипломну магістерську роботу за новою темою.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВІДГУКІВ І РЕЦЕНЗІЙ

Як вже зазначалося вище, по кожній дипломній роботі кафедра наперед призначає рецензента (опонента), який надає розгорнений письмовий відгук про роботу.

Відгук рецензента, як правило, включає оцінку:

- 1) актуальності теми;
- 2) правильності плану;
- 3) наявності, глибини й об'єктивності аналізу наукової літератури за темою;
- 4) чітко сформульованих цілей, завдань і меж дослідження;
- 5) повноти розкриття теми;
- 6) наявності або відсутності наукової класифікації даних явищ;
- 7) правомірності використовуваних критеріїв;
- 8) логічності викладу;
- 9) переконливості й обґрунтованості висновків, їх застосування в практиці перекладу;
- 10) об'єму бібліографії;
- 11) правильності оформлення роботи.

Наприкінці рецензії дається загальна оцінка роботи.

Приклад:

Рецензія

на дипломну магістерську роботу

студента (-ки) _____

на тему: «_____»

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю удосконалення _____.

Тема широко розкрита, особливо детально розглянутий _____, що в подальшому відіграло значну роль при впровадженні результатів в практичну діяльність.

Позитивним моментом є дослідження теоретичних питань _____ .

Висновки і пропозиції, викладені в магістерській роботі, є достатньо аргументованими.

Дослідження полягає у визначенні _____ .

При дослідженні застосовані сучасні методи обробки інформації.

Результати дослідження сприяють удосконаленню _____ .

Магістерська робота повністю відповідає встановленим методичним вимогам.

Робота написана економічно грамотно, тему повністю розкрито, наведені вдалі пропозиції та рекомендації.

Магістерська робота студента (-ки) _____ виконана на високому рівні і може бути допущена до захисту.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок змісту курсової роботи

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичне обґрунтування поняття «паремія» у перекладознавстві	5
1.1. Визначення лінгвістичного статусу паремійної одиниці .	5
1.2. Розмежування понять «прислів'я» та «приказка»	9
1.3. Джерела виникнення англійських прислів'їв та приказок	13
Розділ 2. Особливості перекладу паремійних одиниць	16
2.1. Засоби перекладу паремій	16
2.2. Аналіз засобів перекладу англійських паремій за темами «Дім» та «Родина»	21
Висновки	25
Список використаних джерел	28

Зразок змісту дипломної роботи

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Поняття реалії у перекладознавстві	6
1.1. Аналіз підходів до визначення поняття мовної реалії	6
1.2. Статус реалії як мовного засобу художнього зображення	12
1.3. Лексико-семантичні характеристики мовних реалій	16
1.4. Класифікація мовних реалій	20
Висновки до розділу 1	28
Розділ 2. Особливості перекладу мовних реалій українською мовою .	30
2.1. Проблеми перекладу мовних реалій	30
2.2. Засоби передачі реалій при перекладі	32
2.3. Особливості перекладу мовних реалій побутової тематики	39
Висновки до розділу 2	46
Висновки	47
Список використаних джерел	50
Додатки	54
Summary	92

Зразок списку використаних джерел**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика. – Санкт-Петербург: Изд-во «Союз», 2001. – 278 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод. – М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
3. Бебик А.О. До проблеми перекладу власних назв у творі Дж.Р.Р. Толкіна «Володар перстенів» // Шлях до науки. VIA AD SCIENTIAE: Збірник наукових праць студентів (за матеріалами Всеукраїнської наукової студентської конференції «Наука. Студентство. Сучасність»). – Випуск 2. / За заг. ред. В.В. Баркасі, О.Є. Олексюк. – Миколаїв: МДУ, 2010. – С. 88-91.
4. Бока О.В. Статус власних імен у підготовці перекладачів // ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (23), 2005. – С. 188-119.
5. Влахов С.И., Флорин С.П. Непереваемое в переводе. Первое издание. – М.: Международные отношения, 1980. – 344 с.
6. Волкодав Т. Вымышленные имена собственные в контексте фэнтезийного произведения // Электронный научно-культурологический журнал «Relga». – 2006. – № 6 (128) / www.relga.ru.
7. Ермолович Д.И. Имена собственные на стыке языков и культур. – М.: Р.Валент, 2001. – 209 с.
8. Желєзняк І.М. Антропонім // Українська мова: Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія, 2000. – С. 29-30.
9. Зубко А. Українська ономастика: здобутки та проблеми // СІД. – 2007. – № 15. – С. 262-281.
10. Калинин В.М. Поэтика онима. – Донецк: Юго-Восток, 1999. – 408 с.
11. Ковалик І.І. Про власні і загальні назви в українській мові // Мовознавство. – 1977. – № 4. – С. 11-18.

12. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высшая школа, 1990. – 253 с.
13. Лебедева Е.А. Ономастикон произведения «Властелин Колец»: структурный, семантический и функциональный аспекты: Автореф. дисс., канд. филол. наук Е.А. Лебедева. – Ростов-на-Дону, 2006. – 23 с.
14. Мартынов О. Некоторые проблемы перевода литературных работ Дж.Р.Р. Толкина на русский язык: Дипломная работа / М.: МГУ, 1999.
15. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 200 с.
16. Стріха Я. Такий різний Толкін // Літературно-критичний часопис Київська Русь, «Крайнощі». Книга VI. 2006. – 264 с.
17. Тихомирова О.В. Концептуальні проблеми перекладу творів Дж.Р.Р. Толкіна // Вісник Київського лінгвістичного університету. Серія: Філологія. – К.: КНЛУ, 2001. – Т. 4, № 1.
18. Дж.Р.Р. Толкін. Володар Перснів: Хранителі Персня. Переклад А. Немірової. – Х.: Фоліо, 2003. – 432 с.
19. Толкін Джон Рональд Руел. Володар Перстенів / Перекл. з англ. Олена Фешовець. – Львів: Астролябія, 2006. – 1088 с.
20. Літературознавча енциклопедія / Автор-укладач Юрій Ковалів. – Т. 1. – К.: Академія, 2007. – 624 с.
21. Новий англо-український та українсько-англійський словник. – Х.: Друкарський центр «Єдінорог», 2000. – 576 с.
22. Толковый словарь иностранных слов Л.П. Крысина. – М.: Русский язык, 1998.
23. Tolkien J.R.R. Guide to the names in the Lord of the rings // A. Tolkien Compass. Ed. Jared Lobdell. – La Salle, Ill.: Open Court, 1975. – 201 p.
24. Tolkien J.R.R. The Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring / J.R.R. Tolkien. – HarperCollinsPublishers, London, 1993. – 447 p.
25. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Ономастика>

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Труднощі та способи їх подолання під час перекладу присудка
2. Засоби перекладу наказового способу дієслова
3. Аналіз перекладу пасивного стану дієслова
4. Способи перекладу інфінітива та конструкцій з ним
5. Особливості перекладу герундія
6. Артикль та способи його відтворення під час перекладу
7. Англійські синтаксичні конструкції та способи їх перекладу на українську мову
8. Особливості порядку слів в англійському та українському реченні та його збереження при перекладі
9. Граматичні трансформації як засіб досягнення адекватності перекладу
10. Особливості перекладу інфінітивних конструкцій на українську мову
11. Передача значення модальних дієслів *can, may, must* під час перекладу
12. Засоби передачі значення означеного артикля у процесі перекладу
13. Засоби передачі значення неозначеного артикля під час перекладу
14. Особливості перекладу складних термінів з антропонімами
15. Особливості вживання та перекладу інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів
16. Способи перекладу назв художніх та публіцистичних текстів
17. Особливості перекладу скорочень в текстах газетно-інформаційних матеріалів
18. Особливості перекладу окремих груп назв
19. Особливості перекладу реалій
20. Збереження національного забарвлення у перекладі художніх творів
21. Міжкультурні аспекти перекладу реклами
22. Проблема оцінки якості перекладу
23. Міжкультурні ускладнення як фактор перекладу
24. Слово як індикатор художньої картини світу у перекладі
25. Історія машинного перекладу та його моделі
26. Лінгвістичні аспекти машинного перекладу
27. Проблеми моделювання перекладацької діяльності
28. Особливості перекладу поетичного тексту
29. Особливості перекладу метафор у художньому тексті
30. Особливості передачі іронії у перекладі
31. Проблеми перекладу фразеологічних одиниць
32. Особливості перекладу багатозначних слів
33. Типи інформації у художньому тексті та її переклад
34. Системи автоматичного та автоматизованого перекладу та особливості його використання
35. Міжмовні перекладацькі лексичні відповідники (еквіваленти) у газетно-інформаційних матеріалах

Орієнтовна тематика дипломних робіт

1. Використання трансформацій у процесі перекладу фразеологічних одиниць
2. Використання експресивних засобів мовлення у процесі перекладу
3. Дієприкметникові та дієприслівникові конструкції та шляхи їх перекладу
4. Шляхи вираження модальності в англійській та українській мовах
5. Шляхи та засоби передачі пасивних конструкцій під час перекладу
6. Вплив типів лексичних значень слова на вибір стратегії перекладу
7. Суфіксація у процесі перекладу неологізмів з англійської на українську мову
8. Шляхи та засоби перекладу безеквівалентної лексики
9. Способи перекладу лексичних стилістичних засобів
10. Способи перекладу синтаксичних стилістичних засобів
11. Співвідношення структури речення в оригіналі та в перекладі
12. Засоби перекладу складнопідрядних речень
13. Шляхи та засоби перекладу конструкцій з англійським дієсловом
14. Передача багатозначності англійських модальних дієслів під час перекладу
15. Мовні та мовленнєві особливості еквівалентних англійських і українських лексичних одиниць
16. Внутрішня форма слова як об'єкт лінгвокраїнознавства
17. Міжмовне порівняння засобів вираження модальних відношень
18. Лінгвокультурологічний аспект дослідження лексичної бази англійської мови
19. Неологізми на сторінках сучасних газет та проблеми їх перекладу
20. Лексико-семантичні особливості порівняльних зворотів англійської мови
21. Специфіка творення англійських та українських антропонімів
22. Способи словотвору інновацій в англійській мові
23. Відтворення цілісного фразеологічного значення при перекладі на матеріалі англійської і української мов